

VIP áttételi ráta

VÁRHEGYI ÉVA

A postabankos VIP-lista kapcsán Urbán László többször érvelt úgy: fontosabb lenne a 150 milliárd forintnyi veszteséggel foglalkozni, mint a csupán egyszázaléknyi személyi kedvezményekkel. Szerintem **Eörsi Istvánnak** van igaza, aki kimondta: „A mennyiségi érvelés, a »mindössze egy százalék« azt sugallja a tisztességtelenségről, hogy szóra sem érdemes. Társadalmi értelemben ez az egy százalék fontosabb a többi kilencvenkilencnél.” (Mancs, 1999. július 1.)

Urbán László bankvezető szempontjából persze valóban fontosabb lehet a kilencvenkilenc százalék okainak feltárása. Hiszen az ominózus egy százalék valójában nem a gondjaira bízott Postabankról szól, hanem közéletünkről. Arról, hogy a megbízatásuk szerint a közérdekeket szolgáló politikusok és hivatalnokok, illetve hivatásuk szerint a hiteles tájékoztatásért munkálkodó újságírók szép számmal megvásárolhatók. Ebből a szempontból voltaképp mindegy, hogy mennyiért. (Sőt mióta tudjuk, hogy a kenőpénzeket is mi fizettük a Postabank tulajdonosai helyett, még örülhetünk is, hogy közéleti prominenseink bagatell összegekkel is korrumpálhatók.) A VIP-lista nyilvánosságra hozatalának módja is közállapotainkról szól, miként az is, hogy egyes sajtóorgánumok az elemi újságírói etikát mellőzve keresik az elfolyt közpénzekért elsősorban felelős exbankvezér kegyeit egy-egy nyilatkozatért (ki nyilatkoztatásért).

Urbán László egykori politikusnak, parlamenti képviselőnek bankvezetőként is illenék azonban sejtenie: az egyszázaléknyi kenőpénz nélkül nehezen lehetett volna a többi kilencvenkilenc százalékot eljátszania a Postabank korábbi vezetésének.

Nem csupán politikusaink szegénységét és/vagy pitiánerségét tükrözi, hanem Princz Gábor ügyességét is, hogy egy-két milliárdnyi személyes juttatás is elég lehetett ahhoz, hogy az illetékesek évekig szemet hunyjanak egy olyan hazardjáték fölött, amely a tulajdonosoké mellett a betétesek pénzét is kockára tette, s amelynek számláját végül az adófizetőknek lehetett benyújtani. Nem lett volna persze ez az egy százalék elegendő a többéves játszmaéhoz akkor, ha az exbankvezér nem tesz meg mindent annak érdekében, hogy gondosan kialakított tulajdonosi szerkezettel kiiktassa a tulajdonosi kontrollt a feje fölül. No meg ha párttámogatásokkal is alátámasztott politikai kapcsolatai mellett nem használja ki a felügyeleti ellenőrzés jogi kiskapuit is a helyszíni ellenőrzés megakadályozása érdekében.

Az állami, félállami bankok vezetői közül valószínűleg Princz Gábor volt a legtehetségesebb abban, hogyan lehet jól célzott juttatásokkal a legnagyobb szabadságot kivívni egy mások pénzével lefolytatott játszmaéhoz. Ezzel, úgy tetszik, sikerült meghonosítania egy új „áttételi ráta” fogalmat. A bankszakmában használatos áttételi ráta az adott tőkével megmozgatható banki források, illetve eszközök szorzószámát fejezi ki, amelynek maximalizálásában egyébként szintén sikeres volt a Postabank, hiszen nem volt még egy bank, amely ilyen kis tőkével ekkora expanzióra lett volna képes. Ez utóbbit szerencsére behatárolják a hitelintézeti törvény előírásai. A korrupciós pénz mint politikai tőke áttételi rátájának azonban csak a közélet tisztasága, a közszereplők erkölcsé szabhat korlátot.

„A matematikai arányok indifferensek a társadalmi erények szempontjából” – mondja **Eörsi**. De tovább is mennek: ez az egyszázalékos csepp a postabanki veszteségek tengerében nem „csak” a társadalmi erények szempontjából, hanem még a szűken vett gazdaság szemszögéből is maradandóbb károkat okoz, mint a korántsem jelentéktelen többi 150 milliárd forint. Egy korrumpálható vezetővel terhelt országban nehéz ugyanis abban hinni, hogy a tiszta racionalitás vezérli a kormány és a parlament gazdasági döntéseit. Különösen nem egy korrumpálható politikusokkal és újságírókkal terhelt közéletben, ahol még abban sem lehet bízni, hogy a racionálistól eltérő döntések lelepleződnek, és ez esetleg korlátot szab a „közpénzek elszivárgásának”. Erre kormányfőnk tavaly nyári pénzügyminiszter-jelöltje, az állami Postabank mai vezérigazgató-helyettese is gondolhat.

Mindez nem jelenti azt, hogy – Urbán Lászlóhoz hasonlóan – ne érdekelne engem is, hogy hová lett a többi 150 milliárd forint. Ámbár úgy hiszem, éppen a Postabank vezetőinek kezében vannak azok a korábbi hitelszerződések, befektetési listák, amelyek erre fényt deríthetnének.

Türelmetlenül várom jelentésüket.

Várhegyi Éva